

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ (МАТЕРІАЛИ) ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ
КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Геологія з основами геоморфології»
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 101 «Екологія»

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація

(назва спеціалізації)

Факультет техногенно-екологічної безпеки

(назва факультету)

Методичні вказівки розглянуто та
затверджено на засіданні кафедри
ОП та ТЕБ
Протокол № 1 від 26 серпня 2016 р.

2016 рік

Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

Методичні вказівки

Контрольні роботи з дисципліни «Геологія з основами геоморфології» проводяться як елемент модульного контролю перевірки рівня засвоєння знань тими, хто навчається.

З навчальної дисципліни «Геологія з основами геоморфології» контрольна робота проводиться за всіма модулями у вигляді відпрацювання студентами (курсантами) тестового завдання за відповідним модулем.

У вступній частині доводиться порядок опрацювання слухачами модульних завдань. В основній частині слухачі практично опрацьовують матеріал тестів. У заключній частині проводиться підведення підсумків опрацювання слухачами тестових завдань (проводиться обговорення щодо вірних відповідей за питаннями тесту).

Тематика контрольних робіт

Контрольна робота № 1 (модульний контроль 1)

Тестування за матеріалом теми 1 (модульний контроль 1)

Частина 1 (вірна відповідь – 20 балів)

Умови виконання завдання: дайте відповідь.

1. Об'єктом дослідження геології є _____.
2. Об'єктом дослідження геоморфології є _____.
3. Земна кора це _____.
4. Петрографія - це наука, що вивчає _____ та _____ гірські породи, їхній склад, структуру, умови утворення, ступінь зміни під впливом різних факторів і закономірності розподілу в земній корі.
5. Основними типами рельєфу Світового океану є _____.
6. Рельєф – це _____.
7. За характером переважаючих порід у земній корі материкового типу виділяють три шари _____.
8. Місце в земній корі або верхній мантії, в якому відбулося зміщення мас, що спричинило землетрус, називається _____.
9. Внутрішня будова Землі складається з _____.
10. До головних структурно-тектонічних елементів материків відносяться _____.

Частина 2 (вірна відповідь – 1 бал)

Умови виконання завдання: визначте вірні відповіді серед наведених.

1. Прихильники плутонізму стверджували, що:

А) Земля з усіма живими організмами постала з водного середовища і Світовому океану належить головна роль в утворенні гірських порід і формуванні рельєфу;

- Б) Провідна роль у геологічних процесах належить вогню;
- В) Провідна роль у геологічних процесах належить космічним процесам;
- Г) Провідна роль у геологічних процесах належить живим організмам.

2. Формою Землі є –

- А) Тривісний еліпсоїд;
- Б) Сфероїд;
- В) Геоїд;
- Г) Овал.

3. До мезоформ рельєфу можна віднести:

- А) Карстові воронки;
- Б) Берегові вали;
- В) Гірські пояси;
- Г) Балки.

4. До замкненої форми рельєфу в можна віднести:

- А) Річкову долину;
- Б) Яр;
- В) Балку;
- Г) Карстову западину.

5. Піднесена рівнина, складена горизонтально лежачими або слабо деформованими породами з рівною або слабо розчленованою поверхнею, відмежована виразними уступами від сусідніх більш низьких рівнинних просторів називається:

- А) Нагір'я;
- Б) Височина;
- В) Плато;
- Г) Гора.

6. Великі форми рельєфу, створенні ендегенними й екзогенними процесами при провідній ролі ендегенних процесів, називаються:

- А) Геотектури;
- Б) Морфоструктури;
- В) Морфоскульптури;
- Г) Геоскульптури.

7. До ендегенних процесів відносяться:

- А) Вивітрювання;
- Б) Землетруси;
- В) Карст;
- Г) Суффозія.

8. Розрив з вертикальним або нахиленим змішувачем в сторону «пущеного

крила називається:

- А) Підкид;
- Б) Насув;
- В) Здви́г;
- Г) Скид.

9. Тектонічні порушення, при яких порушується суцільність верств, називаються:

- А) Складчасті;
- Б) Диз'юнктивні;
- В) Розривні;
- Г) Плікативні.

10. Клімат, який характеризується малою кількістю опадів, великою сухістю повітря й високою випаровуваністю, що перевищує в багато разів річну суму опадів, малою хмарністю, називається

- А) Нівальний;
- Б) Аридний;
- В) Гумідний;
- Г) Субарктичного пояса й різко континентальних областей помірного пояса.

Частина 3 (вірна розгорнута відповідь - 5 балів)

Умови виконання завдання: надайте власне твердження

1. Які форми рельєфу є домінуючими в умовах гумідного клімату і чому?
2. Яким чином властивості гірських знаходять своє вираження в рельєфі?
3. Яким чином ендегенні процеси можуть впливати на стан екологічної безпеки?
4. Що є результатом прояву сучасних тектонічних рухів?

ДЕШИФРАТОР ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ № 1

Частина 1

1. Склад, будова, історія розвитку Землі і процесів, що відбуваються в її надрах та на поверхні. / Земна кора.
2. Рельєф земної поверхні, його будова, походження, історія розвитку і сучасна динаміка.
3. Земна кора - зовнішня тверда оболонка Землі.
4. Петрографія - наука, що вивчає магматичні й метаморфічні гірські породи.
5. Підводна окраїна материка, перехідна область від материка до ложа океану, ложе океану, серединно-океанічні хребти.
6. Рельєф - це сукупність нерівностей земної поверхні, різних за формою, розмірами, походженням, віком та історією розвитку.
7. За характером переважаючих порід у земній корі виділяють три шари: осадовий, гранітний та базальтовий.
8. Гіпоцентр;
9. Земна кора, мантія, ядро.

10.Платформи, геосинкліналі, орогени.

Частина - 2

1. Б - все виникло з вогню;
2. В - геоїд;
3. Г- балки;
4. Г - карстова западина;
5. В - плато;
6. Б - морфоструктури;
7. Б - землетруси;
8. Г - скид;
9. Б і В - диз'юнктивні або розривні;
- 10.Б - арідний.

Контрольна робота № 2 (модульний контроль 2)

Тестування за матеріалом теми № 2 (модульний контроль 2)

Умови виконання завдання: визначте вірні відповіді серед наведених.
(вірна відповідь – 2 бали)

1. У якому з варіантів зазначене найбільш точне і повне визначення поняття «екзогенні процеси формування рельєфу»?

А) Процеси та явища, породжені впливом на Землю планетарно - космічних реалій, що відбуваються переважно в її надрах: радіоактивний розпад речовин, хімічні реакції та перетворення мантийних мас, конвекційні переміщення мантийної речовини, раптові розрядки напруги в глибинах планети тощо;

Б) Процеси та явища, породжені планетарно - космічними реаліями (в першу чергу – нерівномірним розподілом сонячної енергії) та ендегенними чинниками, що виявляються переважно на поверхні Землі у формі радіаційно-теплових потоків, вологообміну, гравігенного переміщення речовини, варіацій денної поверхні, параметрів рельєфу, відмін ґрунтово-рослинного покриву, біогенного впливу, антропогенної діяльності тощо;

В) Множинність процесів та явищ, породжених впливом на Землю планетарно-космічних та внутрішньоземних реалій, які виявляються на денній поверхні у формі тектонічних рухів, магматизму, сейсмічності тощо;

Г) Множинність процесів та явищ, породжених впливом на Землю планетарно-космічних, внутрішньоземних та приповерхневоземних реалій, що відбуваються у формі денудаційного, транспортуючого та акумулятивного впливу флювіальної, гляціальної, кріогенної, карстової, еолової, біогенної, антропогенної та іншої діяльності.

2. У якому з варіантів зазначений найбільш точний і повний перелік форм рельєфу, утворених у результаті превалюючого впливу екзогенних чинників і процесів формування рельєфу?

- А) Серединно-океанічні хребти, дельтові острови, острівні дуги, атоли;
- Б) Бархани, поди, дюни, піщані коси;
- В) Материкові виступи, океанічні котловини, серединно-океанічні хребти, гірські хребти та міжгірні долини;
- Г) Коралові рифи, рифтові долини, дельтові острови, гляціодислокації.

3. Основним джерелом енергії розвитку екзогенних процесів рельєфоутворення служить ...

- А) ... енергія Сонця;
- Б) ... енергія надр Землі;
- В) ... енергія природних земних хімічних процесів;
- Г) ... енергія механічного переміщення геокomпонентів.

4. Екзогенні процеси рельєфоутворення відіграють провідну роль в утворенні ...

- А) ... морфоструктур;
- Б) ... морфоскульптур;
- В) ... мегаформ рельєфу;
- Г) ... макроформ рельєфу.

5. Категорії «ендогенні форми рельєфу», «екзогенні форми рельєфу», «елювіальний рельєф», «флювіальний рельєф», «кріогенний рельєф», «карстовий рельєф» тощо є складовими

- А) ... морфологічної класифікації рельєфу;
- Б) ... морфометричної класифікації рельєфу;
- В) ... генетичної класифікації рельєфу;
- Г) ... класифікації рельєфу за віком.

6. В якому з варіантів зазначений найбільш точний і повний перелік екзогенних процесів рельєфоутворення?

- А) Схилів, флювіальних, гляціальних, кріогенних, карстових, еолових, біогенних, антропогенних та інших;
- Б) Баланс тепла і вологи, тип підстилаючої поверхні, параметри рельєфу, дія природних вод, ґрунтово-рослинний покрив тощо;
- В) Радіоактивний розпад речовин, хімічні реакції та перетворення мантійних мас, раптові розрядки напруги в надрах планети тощо;
- Г) Тектонічні рухи, магматизм, сейсмічність тощо.

7. Морфоструктури є наслідком превалюючого впливу на формування рельєфу ...
- А) ... ендегенних чинників та процесів формування рельєфу;
 - Б) ... екзогенних чинників та процесів формування рельєфу;
 - В) ... механічного (фізичного) та хімічного вивітрювання;
 - Г) ... сили гравітації.
8. Морфоскульптури є наслідком превалюючого впливу на формування рельєфу ...
- А) ... ендегенних чинників та процесів формування рельєфу;
 - Б) ... екзогенних чинників та процесів формування рельєфу;
 - В) ... механічного (фізичного) та хімічного вивітрювання;
 - Г) ... сили гравітації.
9. Провідна роль у формуванні схилових процесів належить...
- А) ... дії променистої енергії Сонця;
 - Б) ... змінам агрегатного стану води;
 - В) ... дії земної гравітації;
 - Г) ... вертикальним тектонічним рухам;
 - Д) ... зональним кліматичним відмінностям.
10. Основною і невід'ємною складовою функціонування усіх екзогенних процесів рельєфоутворення є ...
- А) ... вплив сили земної гравітації;
 - Б) ... акумуляція енергії;
 - В) ... глибоке розчленування земної поверхні;
 - Г) ... формування осадових гірських порід.
11. Руйнування й перетворення гірських порід унаслідок змін умов середовища (температурних, баричних, хімічних, біотичних та ін.) є ознаками ...
- А) ... вивітрювання;
 - Б) ... ізоації;
 - В) ... стійкості компонентів ландшафтної оболонки;
 - Г) ... цілісності ландшафтної оболонки.
12. Найбільш сприятливими умовами для перебігу процесів механічного(фізичного) вивітрювання є ...

- А) ... холодний і сухий клімат приполярних широт;
- Б) ... помірно теплий і вологий клімат середніх широт;
- В) ... вологий і жаркий клімат тропічних і приекваторіальних широт.

13. Насичення, розширення, набрякання й руйнація гірських порід, які містять у своїй молекулярній структурі воду, внаслідок приєднання молекул H_2O після контакту з водами природного середовища, є ознаками процесу ...

- А) ... розчинення;
- Б) ... гідратації;
- В) ... окиснення;
- Г) ... гідролізу;
- Д) ... карбонатизації.

14. У якому з варіантів зазначена правильна послідовність утворення флювіальних форм рельєфу?

- А) Ерозійні борозни, водорії (вимоїни), лощини, яри, балки;
- Б) Ерозійні борозни, лощини, водорії (вимоїни), яри, балки;
- В) Лощини, ерозійні борозни, водорії (вимоїни), яри, балки;
- Г) Ерозійні борозни, водорії (вимоїни), яри, балки, лощини.

15. За безпосередньої участі ерозії утворюються ...

- А) ... лощини, ерозійні борозни, плавневі острови;
- Б) ... яри, балки, річища;
- В) ... річища, заплави, тераси;
- Г) ... дельтові острови, конуси виносу, плавневі острови.

ДЕШИФРАТОР ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ № 2

- 1 – Г;
- 2 – Б;
- 3 – А;
- 4 – Б;
- 5 – В;
- 6 – А;
- 7 – А;
- 8 – Б;
- 9 – В;
- 10 – Г;
- 11 – А;
- 12 – Б;
- 13 – Б;

14 – А;

15 – Б.

Література

1. Адаменко О. М. Основи екологічної геології [Текст] : підруч. для студ. екол., геол., геогр. спец. вищ. навч. закл. / О. М. Адаменко, Г. І. Рудько. - К. : Манускрипт, 1997. - 348 с.
2. Адаменко О. М. Екологічна геоморфологія [Текст] : підручник / Адаменко О. М., Рудько Г. І., Ковальчук І. П. - Івано-Франківськ : Факел, 2000.-411 с.
3. Геологія з основами геоморфології [Текст] : підруч. для студ. екол. і геогр. спец. вищ. навч. закл. / О. М. Адаменко, Г. І. Рудько, О. В. Чепіжко [та ін.]. - Чернівці : Букрек, 2010. - 398 с.
4. Горшков Г .П. Общая геология [Текст] : учебник / Г . П. Горшков , А. Ф. Якушова. - М. : Изд-во МГУ, 1973. - 592с.
5. Горішний П. М. Завдання та методичні рекомендації до лабораторних робіт з курсу «Геоморфологія» [Текст] : посібник / П. М. Горішний, Г. Р. Чупило. - Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. -61с.
6. Ґрунтознавство з основами геології [Текст] : підручник /1.1. Назаренко, Ф. М. Польчина, Ю. М. Дмитрук, І. С. Смага та ін. - Чернівці: Книги -XXI, 2006. - 504 с.
7. Домаранський А. О. Основи геоморфології: тестові завдання: практикум для студ. вищ.навч. закл. / Андрій Олександрович Домаранський. – Кіровоград: «Центрально-Українське видавництво», 2010. – 137 с.
8. Екологічна геологія [Текст] : підручник / за заг ред. д.г.-м.н. М.М. Коржнева. – Київ : ВПЦ «Київський університет». – 2005. – 257 с.
9. Живаго Н. В. Геоморфология с основами геологии [Текст] : учебник / Н. В. Живаго, В. В. Пиотровский. - М. : Недра, 1971. - 288 с.
10. Карпов В. Г. Геологія з основами геоморфології (Сучасні геодинамічні процеси) : навчальний посібник / В. Г. Карпов. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. - 108 с.
11. Колтун О. В. Антропогенна геоморфологія [Текст] : методичні рекомендації до практичних робіт / Оксана Володимирівна Колтун. -Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2008. - 18 с.
12. Короновский Н. В. Общая геология [Текст] : учебник / Николай Владимирович Корновский. - М.: Изд-во Книжный дом Университет, 2006. - 528 с.
13. Короновский Н. В. Основы геологии [Текст] : учебник / Н. В. Короновский, А. Ф. Якушова. - М. : Высшая школа, 1991. - 416 с.
14. Костенко Н. П. Геоморфология [Текст] : учебник / Наталья Петровна Костенко. - 2-е изд. перераб. и доп. - М. : Изд-во МГУ, 1999. - 383 с.
15. Костенко Н. П. Развитие складчатых и разрывных деформаций в орогенном рельефе [Текст] / Наталья Петровна Костенко. - М. : Недра, 1972.-320 с.
16. Куровець М. Загальна геологія [Текст] : навчальний посібник для вузів / М. Куровець, Н. Гунька. - Львів : ЛДФК «Атлас», 1998. - 418 с.

17. Ласточкин А. Н. Общая геоморфология: учение о морфологии рельефа [Текст] : учебное пособие / Александр Николаевич Ласточкин. - СПб., 1991.- 105 с.
18. Леонтьев О. К. Общая геоморфология [Текст] : учебник / О. К. Леонтьев, Г. И. Рычагов. -М. : Высшая школа, 1988. - 319 с.
19. Лобковский Л. И. Современные проблемы геотектоники и геодинамики / Л. И. Лобковский, А. М. Никишин, В. Е. Хаин. - М. : Научный мир, 2004. - 624 с.
20. Мананкова Т. И. Краткий курс лекций по геоморфологии [Текст] : учебное пособие / Т. И. Манакова. - Горно-Алтайск, 2009. - 184 с,
21. Мельничук В. С. Общая геология [Текст] : учебник / В. С. Мельничук, М. С. Арабаджи. - М. : Недра, 1989. - 333 с.
22. Павловська Т. С. Геоморфологія: терміни й поняття [Текст] : навчальний посібник / Т. С. Павловська. - Луцьк : Волин. Нац. Ун-т ім. Л. Українки, 2009. - 281 с.
23. Паранько І. С. Геологія з основами геоморфології [Текст] : навчальний посібник для вузів / І. С. Паранько, А. О. Сіворонов, О. І. Мамедов. - Кривий Ріг : Мінерал, 2008. - 373 с.
24. Паранько І. С. Загальна геологія [Текст] : навчальний посібник для вузів /І. С. Паранько, А. О. Сіворонов, В. Д. Євтехов. - Кривий Ріг : Вид-во «Мінерал», 2003.
25. Пиотровский В. В. Геоморфология с основами геологии [Текст] : учебное пособие / Владимир Владимирович Пиотровский. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Недра, 1977. - 224 с.
26. Рельєф України [Текст] : навчальний посібник для вузів / Б. О. Вахрушев, І. П. Ковальчук, О. О. Комлев [та ін.] ; за ред. В. В. Стецюка. - К. : Видавничий дім «Слово», 2010.-688 с.
27. Рычагов Г. И. Общая геоморфология [Текст] : учебник / Георгий Иванович Рычагов. - 3-е изд. перераб. и доп. - М. : Изд-во Моск. ун-та : Наука, 2006.- 416 с.
28. Свинко Й. М. Геологія [Текст] : підручник / Й. М. Свинко, М. Я. Сивий. - К. : Либідь, 2003.-480 с.
29. Смішко Р. М. Геологія з основами геоморфології [Текст] : навчальний посібник для вузів / Р. М. Смішко. - Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2004. - 101 с.
30. Стецюк В. В. Основи геоморфології [Текст] : навчальний посібник / В. К. Стецюк, І. П. Ковальчук. - К. : Вища школа, 2005. - 495 с.
31. Стецюк В. В. Геоморфологія [Текст] : курс лекцій для студ. природничо-географ. фак. / Стецюк В. В., Міхелі С. В., Ткаченко Т. І. -К. : ВГЛ «Обрії», 2008. - 230 с.
32. Стецюк В. В. Лабораторний практикум із загальної геоморфології [Текст] : для студ. природничо-географ. фак. / Стецюк В. В., Міхелі С. В., Ткаченко Т. І. - К. : ВГЛ «Обрії», 2008. - 96 с.

33. Стецюк В. В. Екологічна геоморфологія України [Текст] : навчальний посібник / В. В. Стецюк, Г. І. Рудько, Т. І. Ткаченко. - К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. - 368 с.
34. Шалімов М. О. Геологія з основами геоморфології [Текст] : конспект лекцій / М. О. Шалімов. - Одеса: Наука і техніка, 2006. - 144 с.
35. Якушева А. Ф. Геология с элементами геоморфологии [Текст] : учебник / Александра Федоровна Якушева. - М. : Изд-во Моск. ун-та, 1986. - 374 с.

Розробник:

Доцент кафедри ОП та ТЕБ

к.геогр.н. доцент

Є.О. Варивода